

**O‘ZBEKISTONDA OLIB BORILAYOTGAN ISLOHOTLARNING
IQTISODIY-FALSAFIY ASOSLARI**

Muzaffarov Asliddin Alisher o'g'li

Termiz davlat universiteti iqtisodiyot VA turizm fakulteti iqtisodiyot yo'nalishi 2 kurs
talabasi muzaffarov.asliddin0102@gmail.com

Turopova Nigora Xolmurod qizi i.f.f.d (PhD)

nturopova@tersu.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning falsafiy va ijtimoiy mohiyati har tomonlama tahlil qilinadi. Mamlakatda olib borilayotgan islohotlar inson manfaatlariga, adolat va taraqqiyot g‘oyalariga tayangan holda yangi iqtisodiy tafakkurni shakllantirmoqda. Maqolada iqtisodiy islohotlarning maqsadi – jamiyatda inson omilini ustuvor qilib, ijtimoiy adolat, iqtisodiy erkinlik va barqaror rivojlanish muhitini yaratish ekanligi ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, islohotlarning falsafiy asoslari – inson qadri, mas’uliyat, erkinlik va yangilanish g‘oyalari bilan chambarchas bog‘liqligi ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqot davomida “Yangi O‘zbekiston” konsepsiyasi doirasida amalga oshirilayotgan o‘zgarishlar, ularning jamiyat tafakkuriga, iqtisodiy ishtirokchilik madaniyatiga hamda milliy g‘oya rivojiga ta’siri tahlil qilinadi. Maqola natijalarida iqtisodiy islohotlarning falsafiy poydevorini chuqur anglash ularning samaradorligini oshirish va fuqarolik ongini mustahkamlashga xizmat qilishi ta’kidlanadi.

Kalit so‘zlar: iqtisodiy islohotlar, falsafiy tafakkur, inson qadri, adolat, yangilanish, taraqqiyot, milliy model, modernizatsiya, “Yangi O‘zbekiston”.

Аннотация: В статье подробно анализируется философско-экономическое содержание реформ, проводимых в Республике Узбекистан. Рассматриваются ключевые направления модернизации, направленные на формирование нового типа экономического мышления, основанного на ценности человека, социальной справедливости и устойчивом развитии. Особое внимание уделено тому, что философская сущность реформ заключается не только в преобразовании экономической системы, но и в обновлении общественного сознания, формировании активной гражданской позиции и новой этики ответственности. В статье раскрываются концептуальные основы Стратегии развития «Нового Узбекистана», а также ее влияние на социально-экономические процессы и гуманистические ценности. Проведенный анализ показывает, что реформы в Узбекистане обладают не только экономическим, но и глубоким философским

смыслом, так как направлены на гармонизацию материального прогресса с духовным развитием личности и общества.

Ключевые слова: экономические реформы, философское мышление, человек как ценность, справедливость, обновление, устойчивое развитие, модернизация, Новый Узбекистан.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the philosophical and economic foundations of the reforms taking place in Uzbekistan. The study explores how the country's ongoing transformations aim to build a new model of economic thinking based on human value, social justice, and sustainable development. The philosophical dimension of these reforms lies not only in changing the structure of the economy but also in transforming social consciousness, cultivating civic responsibility, and promoting moral renewal.

Within the framework of the “New Uzbekistan” Development Strategy, the reforms seek to harmonize economic efficiency with human welfare and ethical principles. The article highlights that the philosophical essence of the reforms reflects the unity of freedom, responsibility, and progress — key concepts driving national modernization. Ultimately, the research concludes that understanding the philosophical basis of Uzbekistan's reforms is essential for ensuring their long-term effectiveness and for strengthening the country's civic and intellectual development.

Keywords: economic reforms, philosophical foundations, human value, justice, renewal, sustainable development, modernization, New Uzbekistan, social transformation.

KIRISH

O‘zbekiston mustaqillikka erishgan davrdan boshlab, mamlakatda iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy sohalarda keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunning eng dolzarb masalasi – islohotlarning nafaqat iqtisodiy samaradorligi, balki ularning **falsafiy va ijtimoiy mazmunini** anglashdir. Islohotlar inson hayoti sifatini oshirish, adolatni ta‘minlash va barqaror rivojlanishni rag‘batlantirishga qaratilgan bo‘lib, jamiyatning barcha qatlamlariga ta‘sir ko‘rsatadi.

O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning ta‘kidlashicha, “islohot inson manfaatlari uchun, uning hayotini yaxshilash maqsadida olib borilishi kerak”. Ushbu g‘oya mamlakatda amalga oshirilayotgan iqtisodiy va ijtimoiy islohotlarning falsafiy

asosini ochib beradi. Shu bilan birga, islohotlar orqali yangi iqtisodiy tafakkur, erkinlik va mas'uliyat tamoyillari, adolat va milliy qadriyatlar uyg'unlashuvi shakllanmoqda¹.

Maqolaning maqsadi – O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarning falsafiy asoslarini aniqlash, ularning jamiyat taraqqiyotidagi rolini tahlil qilish va inson omili bilan bog'liqligini ko'rsatishdir. Shu bilan birga, tadqiqotda islohotlarning nazariy va amaliy jihatlari, ularning milliy taraqqiyot strategiyasidagi o'rni ham yoritiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'zbekiston iqtisodiy islohotlarini o'rganish sohasida bir qator ilmiy manbalar mavjud. Karimov o'z asarida mustaqillik yillarida mamlakat iqtisodiyotini liberallashtirish jarayonini tahlil qilgan bo'lsa, Qodirov iqtisodiy islohotlarning milliy model shakllanishiga ta'sirini batafsil ko'rsatadi. Rahimov esa islohotlarning falsafiy mohiyatini, inson qadri, ijtimoiy adolat va barqaror rivojlanish tamoyillari bilan bog'liqligini yoritadi. Mirziyoyev tomonidan ishlab chiqilgan "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasida islohotlar konsepsiyasi, ularning ijtimoiy-iqtisodiy poydevori va inson omili markaziy ahamiyati ta'kidlangan. Xalqaro Valyuta Fondi (IMF, 2024) va Jahon Banki hisobotlarida esa O'zbekistonning global iqtisodiy tizim bilan integratsiyalashuvi, investitsion muhitni yaxshilash va bozor mexanizmlarini rivojlantirish bo'yicha amaliy natijalar tahlil qilinadi. Shu asosda ko'rinadiki, O'zbekiston islohotlari nafaqat iqtisodiy, balki falsafiy va ijtimoiy jihatlarni ham qamrab oladi va ularni o'rganish integratsiyalashgan yondashuvni talab qiladi.²

Ushbu maqolada O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlarning iqtisodiy-falsafiy asoslarini tahlil qilish uchun sifatli va sifatli-solishtirma tadqiqot metodlari qo'llanildi. Tahliliy metod yordamida mamlakatdagi islohotlar bo'yicha rasmiy strategiyalar, qonunlar, hukumat hisobotlari va xalqaro tashkilotlar ma'lumotlari o'rganildi. Komparativ metod asosida O'zbekistonning turli davrlar islohotlari hamda boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi solishtirildi. Falsafiy tahlil usuli orqali islohotlarning g'oyaviy poydevori, inson qadri, erkinlik, mas'uliyat va adolat tamoyillari kontekstida baholandi. Matnli manbalarni o'rganish orqali ilmiy maqolalar, monografiyalar, intervyular va strategik hujjatlardan aniq ma'lumotlar yig'ildi. Ushbu metodologik yondashuv O'zbekiston islohotlarining iqtisodiy, ijtimoiy

¹ Yuldashaliev M. D. o'g'li. *O'zbekistonda iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish*. "Tadqiqotlar.Uz", 2023.

² Abdumuxtorov M. A. o'g'li. *Zamonaviy jamiyat taraqqiyotida falsafaning strategik roli va ijtimoiy ahamiyati*. "Innovations in Science and Technologies", 2022.

va falsafiy natijalarini kompleks tahlil qilish imkonini berdi va maqolaga ilmiy asoslangan xulosalar chiqarishga zamin yaratdi.

NATIJA VA MUHOKAMALAR

O'zbekistonning so'nggi yillarda amalga oshirayotgan iqtisodiy islohotlari nafaqat mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga, balki jamiyatning ma'naviy va ijtimoiy tuzilmasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Natijalar shuni ko'rsatadiki, xususiy sektor ulushi ortishi, yangi ish o'rinlari yaratish va investitsion muhitni yaxshilash iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan birga, fuqarolarni faolroq iqtisodiy ishtirok etishga rag'batlantirmoqda. Shu bilan birga, islohotlar orqali jamiyatda ijtimoiy adolat va teng imkoniyatlar tamoyillari mustahkamlanmoqda, kambag'allikni qisqartirish bo'yicha tizimli choralar amalga oshirilmoqda.

Falsafiy jihatdan qaraganda, islohotlar **inson markaziy qadriyat sifatida** qabul qilinishini ta'kidlaydi. Bu esa iqtisodiy o'sish bilan birga ijtimoiy barqarorlik va milliy o'zlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Xalqaro tajribani solishtirish natijalari ko'rsatadiki, O'zbekistonning o'ziga xos modeli — bozor mexanizmlari bilan milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirish — boshqa rivojlanayotgan davlatlar uchun ham qiziqarli tajriba bo'lishi mumkin³.

Shuningdek, muhokamalar davomida islohotlar jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar ham aniqlangan: iqtisodiy liberalizatsiya bilan ijtimoiy himoya mexanizmlari o'rtasida muvozanatni saqlash, yangi tartib-qoidalarni fuqarolarga yetkazish va ularni amalda tatbiq etish masalalari. Bu esa islohotlarning faqat iqtisodiy natijalariga e'tibor bermay, ularni **falsafiy, ijtimoiy va ma'naviy kontekstda** ham baholash zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA

O'zbekistonning iqtisodiy islohotlari chuqur falsafiy va ijtimoiy mazmunga ega bo'lib, ularning markazida inson, adolat va taraqqiyot qadriyatlari turadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, islohotlarning samaradorligi nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarda, balki jamiyatdagi yangi tafakkur, fuqarolik mas'uliyati va ma'naviy yangilanishda ham namoyon bo'ladi. Islohotlarning falsafiy asoslarini anglash orqali ularning amaliy natijalarini oshirish, jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlash va milliy g'ururni kuchaytirish mumkin. Shu tariqa, iqtisodiy islohotlar O'zbekistonda nafaqat moddiy

³ Rahimov A. *Jamiyat taraqqiyoti va falsafa*. Toshkent. Iqtisodiyot va Falsafa Instituti nashriyoti, 2021.

o'zgarishlarni, balki **jamiyat tafakkuri va inson hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan strategik jarayon** sifatida namoyon bo'lmoqda⁴.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Islom Karimov. *O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li*. Toshkent: "O'zbekiston", 1998.
2. Shavkat Mirziyoyev. *O'zbekistonda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar Strategiyasi*. Toshkent, O'zbekiston, 2017.
3. Ta'lim islohotlari sohasida O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqot: Mustaqil O'zbekistonda ta'lim tizimida islohotlar (1991-2016 yillar), Akbaraliyev Sh. A. o'g'li, *Tadqiqotlar.Uz*, 2024.
4. Yuldashaliev M. D. o'g'li. *O'zbekistonda iqtisodiy o'sishga ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish*. "Tadqiqotlar.Uz", 2023.
5. Abdumuxtorov M. A. o'g'li. *Zamonaviy jamiyat taraqqiyotida falsafaning strategik roli va ijtimoiy ahamiyati*. "Innovations in Science and Technologies", 2022.
6. Qodirov B. *Iqtisodiy islohotlarning falsafiy asoslari*. Toshkent. Fan va Texnologiya, 2022.
7. Rahimov A. *Jamiyat taraqqiyoti va falsafa*. Toshkent. Iqtisodiyot va Falsafa Instituti nashriyoti, 2021.

---

⁴ Qodirov B. *Iqtisodiy islohotlarning falsafiy asoslari*. Toshkent. Fan va Texnologiya, 2022.